

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα: «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για την ίδρυση Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης — Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου για τη χορήγηση εξουσιοδότησης στον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης προκειμένου να ασκεί τις δραστηριότητές του στους τομείς που αναφέρονται στον τίτλο VI της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση»

COM(2005) 280 τελικό — 2005/0124-0125 (CNS)

(2006/C 88/10)

Στις 22 Σεπτεμβρίου 2005, και σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την ανωτέρω πρόταση.

Το ειδικευμένο τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις και δικαιώματα του πολίτη», στο οποίο ανατέθηκαν οι προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 24 Ιανουαρίου 2006, με βάση εισηγητική έκθεση του κ. Sharma και με συνεισηγήτρια την κα Nouaïl Marlière.

Κατά την 424^η σύνοδο ολομέλειάς της, της 14^{ης} and 15^{ης} Φεβρουαρίου 2006 (συνεδρίαση της 14^{ης} Φεβρουαρίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 94 ψήφους υπέρ, καμία ψήφο κατά και 4 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Κύρια σημεία του εγγράφου της Επιτροπής

1.1 Στόχος της πρότασης είναι να επεκταθεί η εντολή του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου των Φαινομένων Ρατσισμού και Ξενοφοβίας (EUMC) και να συσταθεί ένας Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (ΟΘΔ) της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως αποφασίστηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 13^{ης} Δεκεμβρίου 2003.

1.2 Η κυριότερη διαφορά μεταξύ της υφιστάμενης νομοθεσίας και των προτάσεων έγκειται στο γεγονός ότι το πεδίο εφαρμογής που αφορά το ρατσισμό και τη ξενοφοβία επεκτείνεται με τις προτάσεις, πέραν των κανονιστικών συστημάτων που αναγνωρίζονται από τον ΟΗΕ, τη ΔΟΕ και το Συμβούλιο της Ευρώπης, έτσι ώστε να καλύπτει όλους τους τομείς των θεμελιωδών δικαιωμάτων που αναφέρονται στο Χάρτη, με την επιφύλαξη των τομέων εκείνων που καλύπτονται ήδη από τη δράση άλλων κοινοτικών οργανισμών.

1.3 Ο Οργανισμός θα ασχολείται με τα θεμελιώδη δικαιώματα όσον αφορά την εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης τόσο στα κράτη μέλη όσο και στις υποψήφιες χώρες και στις δυνητικές υποψήφιες χώρες που συμμετέχουν στον Οργανισμό. Επιπροσθέτως, η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει από τον Οργανισμό να υποβάλει πληροφορίες και αναλύσεις σχετικά με τρίτες χώρες με τις οποίες η Κοινότητα έχει συνάψει συμφωνίες σύνδεσης ή συμφωνίες που περιλαμβάνουν διατάξεις για το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ή έχει ξεκινήσει ή σχεδιάζει να ξεκινήσει διαπραγματεύσεις για ανάλογες συμφωνίες.

1.4 Ο Οργανισμός έχει ως στόχο να παρέχει στα συναφή θεσμικά όργανα, φορείς, υπηρεσίες και οργανισμούς της Κοινότητας και των κρατών μελών της, όποτε εφαρμόζουν το κοινοτικό δίκαιο, συνδρομή και συμβουλές εμπειρογνομόνων σχετικά με τα θεμελιώδη δικαιώματα ούτως ώστε να τα βοηθήσει να σεβονται πλήρως τα δικαιώματα αυτά όταν λαμβάνουν μέτρα ή καθορίζουν δράσεις στους αντίστοιχους τομείς αρμοδιότητάς τους.

1.5 Εντός των θεματικών τομέων δραστηριότητάς του και με πλήρη ανεξαρτησία, ο Οργανισμός θα συλλέγει και θα αξιολογεί δεδομένα για τις πρακτικές επιπτώσεις των μέτρων της Ένωσης σχετικά με τα θεμελιώδη δικαιώματα, καθώς και για τις ορθές πρακτικές όσον αφορά τον σεβασμό και την προώθηση των εν λόγω δικαιωμάτων· θα εκφράζει απόψεις για τις εξελίξεις στην πολιτική των θεμελιωδών δικαιωμάτων· θα μεγιστοποιεί την ενημέρωσή του κοινού σχετικά με όλα τα κείμενα και τα κανονιστικά μέσα στα

οποία ανατρέχει η ΕΕ και θα προωθεί το διάλογο με την κοινωνία των πολιτών· και, τέλος, θα συντονίζει τη δράση του και θα δημιουργεί δίκτυα με διάφορους φορείς στον τομέα των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Ο Οργανισμός δεν θα διαθέτει μηχανισμούς διευθέτησης των καταγγελιών.

1.6 Η πρόταση εξουσιοδοτεί τον Οργανισμό να ασκεί τις δραστηριότητές του στους τομείς που αναφέρονται στον τίτλο VI της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

2. Γενικές Παρατηρήσεις

2.1 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει την απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για τη σύσταση Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής καλούμενου «ο Οργανισμός»), με στόχο την ενίσχυση των αρχών και των πρακτικών της Ένωσης που θεσπίζονται στο Άρθρο 6 της ΣΕΕ. Κατ'αυτόν τον τρόπο θα δημιουργηθεί ένας μηχανισμός παρακολούθησης των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην Ένωση, ο οποίος θα μπορούσε να χρησιμεύσει για τη βελτίωση του συντονισμού των πολιτικών που ασκούνται από τα κράτη μέλη στον τομέα των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Η εν λόγω πρόταση της Επιτροπής περιλαμβάνει πολλά στοιχεία τα οποία μπορούν να επικροτηθούν από την ΕΟΚΕ, και πιο συγκεκριμένα:

- τη χρήση του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων ως σημείο αναφοράς για την εντολή του Οργανισμού, καθιστώντας για πρώτη φορά τα κοινωνικά και τα πολιτιστικά δικαιώματα άρρηκτα συνδεδεμένα και ισάξια. Ως προς τούτο, ο Οργανισμός διαθέτει μια ιδιαίτερη ικανότητα έγκαιρης προειδοποίησης όσον αφορά τα κοινωνικά δικαιώματα, η οποία εκτείνεται και στις σχέσεις της ΕΕ με τρίτες χώρες·
- την επέκταση του πεδίου αρμοδιοτήτων του Οργανισμού, με απόφαση του Συμβουλίου, σε θέματα που αφορούν την αστυνομική και τη δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις·
- την υπόδειξη του Οργανισμού για την παροχή τεχνικών συμβουλών στο πλαίσιο μιας διαδικασίας που κινήθηκε βάσει του Άρθρου 7 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση·
- τα προτεινόμενα μέτρα για την προαγωγή της ανεξαρτησίας και του δημοσίου συμφέροντος τόσο από το Διοικητικό Συμβούλιο όσο και από τον Διευθυντή και τα μέλη του Φόρουμ·

— τη συμμετοχή την υποψηφίων ή των δυνητικά υποψηφίων χωρών.

2.2 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την παράγραφο 2 του Προοιμίου του προτεινόμενου κανονισμού, όπου αναγνωρίζεται το πεδίο εφαρμογής των υφισταμένων δικαιωμάτων για την προστασία των υπηκόων της ΕΕ και των αλλοδαπών πολιτών εντός της επικράτειας της Ένωσης. Στο Προοίμιο αναφέρεται ότι «Ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης επαναβεβαιώνει τα δικαιώματα που απορρέουν ιδίως από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις και τις διεθνείς υποχρεώσεις των κρατών μελών, τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και τις κοινοτικές συνθήκες, την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, τους Κοινωνικούς Χάρτες που έχουν υιοθετηθεί από την Κοινότητα και το Συμβούλιο της Ευρώπης, καθώς και από τη νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων.»

Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει την ανάγκη εξεύρεσης της ενδεδειγμένης ισορροπίας μεταξύ της ασφάλειας, ιδιαίτερα όσον αφορά τα αντιτρομοκρατικά μέτρα, και της προάσπισης και προώθησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της θεμελιώδους ελευθερίας στο εσωτερικό της Ένωσης. Την επαύριον της 11^{ης} Σεπτεμβρίου και έπειτα από τις πιο πρόσφατες βομβιστικές επιθέσεις στη Μαδρίτη και στο Λονδίνο, τα ανθρώπινα δικαιώματα και οι θεμελιώδεις ελευθερίες ενδέχεται να τεθούν σε κίνδυνο εξαιτίας κάποιων από τα νέα αντιτρομοκρατικά μέτρα που υιοθέτησαν τα κράτη μέλη. Εντούτοις, μία από τις μεγαλύτερες αδυναμίες της ευρωπαϊκής συνεργασίας σε θέματα ασφάλειας συνίσταται στο γεγονός ότι οι σχετικές πολιτικές παραμένουν εκτός του κοινοτικού πλαισίου και αναπτύσσονται κυρίως με τη διακυβερνητική μέθοδο (τρίτος πυλώνας της ΕΕ). Ο ρόλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι, κατά συνέπεια, πολύ περιορισμένος. Τουτό επιφέρει έλλειψη διαφάνειας στη διαδικασία λήψης αποφάσεων με τον αποκλεισμό της συμμετοχής του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Η διεύρυνση της αποστολής του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, ούτως ώστε να συμπεριλάβει και πτυχές που σχετίζονται με τον τρίτο πυλώνα της ΕΕ (Τίτλος VI της ΣΣΕ), θα αποτελούσε σημαντικό στοιχείο για τη διασφάλιση της κατάλληλης ισορροπίας μεταξύ της ελευθερίας, της ασφάλειας και της δικαιοσύνης στις πολιτικές που αναπτύσσει η Ένωση (1).

2.3 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει την εμπειρογνομosύνη και τον υπάρχοντα μηχανισμό ελέγχου του Συμβουλίου της Ευρώπης στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών, συμπεριλαμβανομένων και των εκτελεστών κοινωνικών δικαιωμάτων του αναθεωρημένου Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη. Αναγνωρίζει, επίσης, την αρμοδιότητα του Συμβουλίου της Ευρώπης και του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρώπινων Δικαιωμάτων του-για την αντιμετώπιση του προβλήματος της παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, σύμφωνα με τις διάφορες Συμβάσεις και το διεθνές δίκαιο, επί θεμάτων στα οποία ο Οργανισμός δεν διαθέτει σχετική αρμοδιότητα. Ως εκ τούτου, η περαιτέρω ενδυνάμωση του συντονισμού και της συνεργασίας μεταξύ του Οργανισμού και του Συμβουλίου της Ευρώπης είναι υψίστης σημασίας.

Ο Οργανισμός πρέπει να παραπέμπει στα διεθνή έγγραφα κατά την ερμηνεία και την εφαρμογή του πρωτογενούς και του παράγωγου δικαίου της ΕΕ, όπως πράττει το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στις γνώμες και τις αποφάσεις που εκδίδει.

Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει το αίτημα προσχώρησης της ΕΕ στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και στον

(1) Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Το πρόγραμμα της Χάγης: Δέκα προτεραιότητες για την επόμενη πενταετία – Η εταιρική σχέση για την ανανέωση της Ευρώπης στον τομέα της ελευθερίας, της ασφάλειας και της δικαιοσύνης» (εισηγητής ο κ. Pariza Castaños) – ΕΕ C 65 17.3.2006.

αναθεωρημένο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη του Συμβουλίου της Ευρώπης, όταν η ΕΕ θα έχει πλέον αποκτήσει την αναγκαία αρμοδιότητα.

2.4 Η ΕΟΚΕ εκφράζει σοβαρή ανησυχία όσον αφορά το γεγονός ότι η πρόταση δεν προωθεί ή δεν υποστηρίζει την ευρύτερη εκπροσώπηση της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών στο Διοικητικό Συμβούλιο και στο Φόρουμ Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (εφεξής καλούμενο «το Φόρουμ») του νέου Οργανισμού. Τούτο αντικείται προς τη Λευκή Βίβλο για την «Ευρωπαϊκή Διακυβέρνηση» όπου αναφέρεται ότι «Η κοινωνία των πολιτών διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην προβολή των ανησυχιών του πολίτη και την παροχή υπηρεσιών που εξυπηρετούν τις ανάγκες του λαού της. [...] Η κοινωνία των πολιτών βλέπει όλο και περισσότερο την Ευρώπη σαν το ιδανικό βήμα για την αλλαγή των πολιτικών προσανατολισμών και της κοινωνίας. Με τον τρόπο αυτό προσφέρονται πραγματικές δυνατότητες για να διευρυνθεί ο διάλογος σχετικά με τον ρόλο της Ευρώπης. Πρόκειται για μια ευκαιρία να εμπλακούν πιο ενεργά οι πολίτες στην επίτευξη των στόχων της Ένωσης και να τους προσφερθεί ένα διαρθρωμένο πλαίσιο για ανάδραση, κριτική και διαμαρτυρία (2).»

2.5 Το Διοικητικό Συμβούλιο και το Φόρουμ δεν θα πρέπει να απαρτίζονται μόνον από νομικούς και από μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας, αλλά να περιλαμβάνουν ένα ευρύτερο φάσμα ανθρώπων και, ιδιαίτερα, εκπροσώπους ΜΚΟ, κοινωνικούς εταίρους, εκπροσώπους πολιτιστικών, εκκλησιαστικών και ανθρωπιστικών οργανώσεων που υποστηρίζουν και προασπίζονται τα θεμελιώδη δικαιώματα των κοινωνικά αποκλεισμένων και μειονεκτουσών ομάδων της κοινωνίας μας.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1 Νομική βάση για τη σύσταση του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ

3.1.1 Μπορεί να υποστηριχθεί ότι η χρήση του Άρθρου 308 της ΣΕΚ, σε συνδυασμό με απόφαση του Συμβουλίου στο πλαίσιο του τίτλου VI, ενδέχεται να μην επαρκεί για να διασφαλισθεί ότι ο οργανισμός διαθέτει αρμοδιότητα στους τομείς που καλύπτονται από το δίκαιο της Ένωσης. Το Άρθρο 308 της ΣΕΚ εξουσιοδοτεί την Κοινότητα (και όχι την Ένωση) να ενεργεί ομόφωνα προκειμένου να λαμβάνει τα μέτρα που θεωρούνται αναγκαία για την υλοποίηση ενός από τους στόχους της Κοινότητας, σε περιπτώσεις κατά τις οποίες οι απαιτούμενες εξουσίες δεν προβλέπονται από την ΣΕΚ. Η Κοινότητα έχει ως γενικό στόχο να διασφαλίζει ότι η δράση της σέβεται πλήρως και προασπίζει τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα, αλλά δεν υπάρχουν συγκεκριμένες εξουσίες οι οποίες να προβλέπονται από τη Συνθήκη προς το σκοπό αυτό.

3.1.2 Η προτεινόμενη απόφαση του Συμβουλίου αφορά την παροχή εξουσιοδότησης στον Οργανισμό προκειμένου να ασκεί τις δραστηριότητές του στους τομείς που αναφέρονται στον τίτλο VI της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

3.1.3 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι η προάσπιση και η προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αποτελούν κοινές αξίες και στόχους της Ένωσης, όπως ορίζεται στο Άρθρο 6(4) της ΣΣΕ όπου αναφέρεται ότι «Η Ένωση προοικίζεται με επαρκή μέσα για την επίτευξη των στόχων της και την επιτυχή εφαρμογή των πολιτικών της». Κατά συνέπεια, η ΕΟΚΕ ζητεί από το Συμβούλιο να θεμελιώσει τον Οργανισμό στην ισχυρότερη δυνατή νομική βάση από πλευράς αρμοδιότητας, σύμφωνα με το Άρθρο 6(4), προκειμένου να διασφαλισθεί ότι ο Οργανισμός διαθέτει τις αναγκαίες εξουσίες για την εκπλήρωση των καθηκόντων του.

(2) COM(2001) 428 τελικό, σελ. 14-15.

3.2 Καθήκοντα του Οργανισμού (Άρθρο 4)

3.2.1 Η ΕΟΚΕ συνιστά να ενσωματωθεί στο Άρθρο 2 — το οποίο αφορά το στόχο του Οργανισμού — μια προσθήκη σύμφωνα με την οποία ένας από τους στόχους του Οργανισμού έγκειται στη διατύπωση συστάσεων, τις οποίες τα θεσμικά όργανα, οι φορείς, οι υπηρεσίες και οι οργανισμοί της Κοινότητας και των κρατών μελών της δύνανται να χρησιμοποιούν για να λαμβάνουν μέτρα ή για να καθορίζουν δράσεις σχετικά με τα θεμελιώδη δικαιώματα, καθώς και στην παροχή ενημέρωσης σχετικά με τις δυνατότητες ανάληψης νομικής δράσης εκ μέρους των εθνικών οργανισμών προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου για την προάσπιση των δικαιωμάτων όποιων ατόμων ή ομάδων υφίστανται διακρίσεις λόγω της νομοθεσίας ή της εφαρμοζόμενης πρακτικής κρατών που δεν σέβονται την αρχή του κράτους δικαίου.

Ο Οργανισμός θα πρέπει να εκπονεί ετήσια έκθεση σχετικά με την εφαρμογή των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην ΕΕ, καθώς και περιοδικές εκθέσεις στο πλαίσιο τόσο των σχέσεων του με διεθνείς οργανισμούς, ιδίως στους τομείς του εμπορίου και της αναπτυξιακής βοήθειας, όσο και των συμφωνιών σύνδεσης και της Σύμβασης του Κοτονού.

3.2.2 Η ΕΟΚΕ συνιστά επίσης να δύναται ο Οργανισμός, κατόπιν σχετικού αιτήματος εκ μέρους του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου ή της Επιτροπής, να προβαίνει σε αξιολογήσεις όσον αφορά τη συμβατότητα μεταξύ του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και κάθε προτεινόμενης νέας νομοθεσίας και πολιτικής της ΕΕ (συμπεριλαμβανομένων και των εξωτερικών πολιτικών, όπως οι εμπορικές συναλλαγές με τις αναπτυσσόμενες χώρες), αλλά και να έχει το δικαίωμα να αξιολογεί εξ' ιδίας πρωτοβουλίας οποιοδήποτε θέμα σχετικό προς την προτεινόμενη ευρωπαϊκή νομοθεσία, είτε με τη σύμφωνη γνώμη του Διοικητικού Συμβουλίου και του Εκτελεστικού Γραφείου του είτε έπειτα από σχετική πρότασή τους.

3.3 Τομείς δραστηριότητας (Άρθρο 5)

3.3.1 Η ανατροφοδότηση από τη διαβούλευση κατέδειξε ότι 90 % των συμμετεχόντων επιθυμεί να διασφαλιστεί ότι η εστίαση των προσπαθειών στην καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας θα παραμείνει στο πλαίσιο του Οργανισμού. Ως εκ τούτου, χαιρετίζουμε την πρόταση που διατυπώνει η Επιτροπή στο άρθρο 5(1)(β), σύμφωνα με την οποία ο ρατσισμός και η ξενοφοβία θα πρέπει να συμπεριλαμβάνονται πάντα στους θεματικούς τομείς δραστηριότητας του Οργανισμού, εντός του πολυετούς πλαισίου εργασίας του.

3.3.2 Εντούτοις, η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι, προκειμένου να συμπεριληφθεί η καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας στις δραστηριότητες του νέου Οργανισμού σύμφωνα με τις διατάξεις του Άρθρου 5(1) (β), θα πρέπει να συσταθεί μια ειδική Επιτροπή για το ρατσισμό και την ξενοφοβία, εντός του Διοικητικού Συμβουλίου, επιφορτισμένη με τη διαμόρφωση των κατευθύνσεων και με τη διάθεση των απαιτούμενων πόρων.

3.4 Διοικητικό Συμβούλιο (Άρθρο 11)

3.4.1 Σύνθεση

Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ ενός πλήρως αντιπροσωπευτικού Οργανισμού, ο οποίος θα συγκεντρώνει όλους τους ενδιαφερομένους,

και είναι της γνώμης ότι το γεγονός αυτό θα πρέπει να αντικατοπτρίζεται στη σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου⁽³⁾. Εντούτοις, η ΕΟΚΕ ανησυχεί διότι ο προτεινόμενος κανονισμός δεν προωθεί ή δεν υποστηρίζει την ευρύτερη εκπροσώπηση της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών στο Διοικητικό Συμβούλιο.

Στη Λευκή Βίβλο για την Ευρωπαϊκή Διακυβέρνηση αναφέρεται ότι «Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή πρέπει να διαδραματίσει ρόλο στην ανάπτυξη μιας νέας σχέσης αμοιβαίας ευθύνης μεταξύ των οργάνων και της κοινωνίας των πολιτών, που θα είναι συμβατή με τις τροποποιήσεις στο Άρθρο 257 της Συνθήκης ΕΚ, όπως συμφωνήθηκαν στη Νίκαια»⁽⁴⁾. Σύμφωνα με τη δήλωση αυτή, συνιστούμε να γίνει μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου ένας υποψήφιος προταθείς από την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή.

3.4.2 Ρυθμίσεις όσον αφορά τη διακυβέρνηση

Η ΕΟΚΕ εκφράζει ανησυχίες σχετικά με την ανεξαρτησία του Οργανισμού, όχι μόνον όσον αφορά τα κοινοτικά όργανα αλλά και τα κράτη μέλη. Σύμφωνα με την προηγούμενη εμπειρία από το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο των Φαινομένων Ρατσισμού και Ξενοφοβίας «τα κράτη μέλη, ενοχλούμενα από το έργο του Παρατηρητηρίου, επιδιώκουν να αυξήσουν την επιρροή τους επί της διαχείρισης του Παρατηρητηρίου»⁽⁵⁾. Δεδομένου ότι σε πολλές περιπτώσεις είναι τα κράτη μέλη, ενεργώντας μεμονωμένα ή συλλογικά στο Συμβούλιο, εκείνα που ενδέχεται να παραβιάσουν τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα κατά την εφαρμογή της νομοθεσίας της ΕΕ, ο νέος Οργανισμός χρήζει προστασίας από πολιτικές παρεμβάσεις των κρατών μελών. Μεταξύ των μέτρων προφύλαξης θα πρέπει να συμπεριληφθεί και ο διορισμός ανεξάρτητων μελών του Διοικητικού Συμβουλίου.

Η διαχείριση του Οργανισμού πρέπει να είναι σε θέση να υποστεί επιτυχώς ενδελεχή δημόσιο έλεγχο. Στη Λευκή Βίβλο για την Ευρωπαϊκή Διακυβέρνηση αναπτύσσονται πέντε αρχές χρηστής διακυβέρνησης, οι οποίες είναι οι εξής: «διαφάνεια, συμμετοχή, λογοδότηση, αποτελεσματικότητα και συνοχή». Η ΕΟΚΕ συνιστά το διορισμό των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου μέσω μιας ανοικτής και διαφανούς διαδικασίας. Η Επιτροπή θα πρέπει να προμηθεύσει στα κράτη μέλη μια περιγραφή των προβλεπόμενων καθηκόντων των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου. Η διαδικασία προσλήψεων θα πρέπει να καταστεί διαφανέστερη, με τη διάδοση πληροφοριών σχετικά με τις προσλήψεις μέσω δημοσίων κοινοποιήσεων στα κράτη μέλη, καθώς και μέσω των υφισταμένων εθνικών και ευρωπαϊκών δικτύων.

Η Επιτροπή απαιτείται επίσης να εγκρίνει τον προϋπολογισμό (Άρθρο 19(3)) και το σχέδιο εργασίας (Άρθρο 5(1)) του νέου Οργανισμού. Για τη διασφάλιση της ανεξαρτησίας του Οργανισμού θεωρείται αναγκαία η καθιέρωση μηχανισμών με στόχο να εξασφαλισθεί, στο μέτρο του δυνατού, η συμμόρφωση προς την αρχή των Παρισίων του ΟΗΕ περί θεσμοδότησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε εθνικό επίπεδο.

⁽³⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ σχετικά με το «Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο των Φαινομένων Ρατσισμού και Ξενοφοβίας» (εισηγητής: ο κ. Sharma), έγρ. CESE 1615/2003, σημ. 3.3.3 (ΕΕ C 80, 30.03.2004).

⁽⁴⁾ ΕΚ Συνθήκη της Νίκαιας, Άρθρο 257, σελ. 15

⁽⁵⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ σχετικά με το «Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο των Φαινομένων Ρατσισμού και Ξενοφοβίας» (εισηγητής: ο κ. Sharma), έγρ. CESE 1615/2003, σημ. 3.3.4 (ΕΕ C 80, 30.03.2004).

3.4.3 Αριθμός συνεδριάσεων του Διοικητικού Συμβουλίου

Η ΕΟΚΕ συνιστά το Διοικητικό Συμβούλιο του Οργανισμού να συνέρχεται περισσότερο από μία φορά ετησίως για τη διασφάλιση της υποχρέωσης μεγαλύτερης λογοδοσίας και συμμετοχής των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου.

3.5 Εκτελεστικό Γραφείο (Άρθρο 12)

Το προτεινόμενο Εκτελεστικό Γραφείο θα αποτελείται από έναν Πρόεδρο, έναν Αντιπρόεδρο και δύο αντιπροσώπους της Επιτροπής. Κατά την άποψή μας, αυτή η αναλογία μελών της Επιτροπής είναι υψηλή και θα μπορούσε να εκληφθεί ότι διακυβεύει την ανεξαρτησία του Οργανισμού. Συνιστούμε, επομένως, την αύξηση του αριθμού των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου από δύο σε πέντε.

Η ΕΟΚΕ τονίζει εκ νέου ότι η περαιτέρω ενδυνάμωση του συντονισμού και της συνεργασίας μεταξύ του Οργανισμού και του Συμβουλίου της Ευρώπης είναι επιθυμητή, όπως επισημάνθηκε ανωτέρω στο σημείο 2.3, καθώς και ότι η καλλιέργεια ενός πνεύματος ανθρωπίνων δικαιωμάτων αποτελεί πρωταρχικό μας στόχο. Η ΕΟΚΕ συνιστά, επομένως, ένα από τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου στο Εκτελεστικό Συμβούλιο να προέρχεται από το Συμβούλιο της Ευρώπης. Η εν λόγω διεύθυνση θα εξασφαλίσει τη σύμπραξη του Οργανισμού και έναν τιμής ένεκεν ρόλο μεταξύ του Οργανισμού και του Συμβουλίου της Ευρώπης.

3.6 Φόρουμ Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (Άρθρο 14)

3.6.1 Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει την ανησυχία της για το γεγονός ότι η πρόταση δεν προωθεί και δεν υποστηρίζει την ευρύτερη εκπροσώπηση της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών στο Φόρουμ. Το Φόρουμ θα πρέπει να διαθέτει την ευρύτερη δυνατή εκπροσώπηση από τα μέλη του που είναι εκπρόσωποι ΜΚΟ, κοινωνικοί εταίροι, εκπρόσωποι πολιτιστικών, εκκλησιαστικών και ανθρωπιστικών οργανώσεων που ασχολούνται με την προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, τουλάχιστον το 1/3 των μελών του Φόρουμ θα πρέπει να εκπροσωπεί την οργανωμένη κοινωνία των πολιτών.

3.6.2 Ο κανονισμός προτείνει να προεδρεύεται το Φόρουμ από τον Διευθυντή του Οργανισμού. Το Φόρουμ θα πρέπει να απηχεί τις απόψεις του συνόλου του Διοικητικού Συμβουλίου και όχι μόνον του Διευθυντή του Οργανισμού και, κατά συνέπεια, θα

πρέπει να προεδρεύεται από τον Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου, προκειμένου να εξασφαλισθεί ότι υφίσταται στενή σχέση μεταξύ των δύο.

3.6.3 Η εμπειρογνομοσύνη του υπάρχοντος δικτύου ανεξάρτητων εμπειρογνομόνων στον τομέα των Θεμελιωδών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων δεν πρέπει να χαθεί. Η ΕΟΚΕ προτείνει την εκπροσώπηση του δικτύου ανεξάρτητων εμπειρογνομόνων στο Φόρουμ.

3.7 Ανεξαρτησία και δημόσιο συμφέρον (Άρθρο 15)

3.7.1 Για τη διασφάλιση της ανεξαρτησίας του Οργανισμού θεωρείται αναγκαία η καθιέρωση μηχανισμών με στόχο να εξασφαλισθεί, στο μέτρο του δυνατού, η συμμόρφωση προς τις αρχές των Παρισίων του ΟΗΕ περί θεσμοθέτησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε εθνικό επίπεδο. Κατά συνέπεια, η ΕΟΚΕ συνιστά την αντικατάσταση της φράσης του Άρθρου 15 (1) όπου αναφέρεται ότι «Ο Οργανισμός πληροί τα καθήκοντά του με πλήρη ανεξαρτησία.» από το ακόλουθο κείμενο:

«Ο Οργανισμός πληροί τα καθήκοντά του με πλήρη ανεξαρτησία, σύμφωνα με τις αρχές των Παρισίων του ΟΗΕ περί θεσμοθέτησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε εθνικό επίπεδο.»

3.8 Δημοσιονομικές Διατάξεις (Κεφάλαιο 5), Άρθρο 19 (Κατάρτιση του προϋπολογισμού)

Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει τις αρχές των Παρισίων όσον αφορά την παροχή ενδεδειγμένης χρηματοδότησης στον Οργανισμό για την εκπλήρωση των καθηκόντων και των δραστηριοτήτων του. Η εν λόγω χρηματοδότηση πρέπει να έχει ως στόχο να παρασχεθεί στον Οργανισμό η δυνατότητα να αποκτήσει επάρκεια από πλευράς προσωπικού, εγκαταστάσεων και χρηματοδότησης του εκάστοτε προγράμματος. Χωρίς τη λήψη μέτρων προφύλαξης για τη διασφάλιση της ενδεδειγμένης χρηματοδότησής του, ο Οργανισμός θα ήταν ευάλωτος στην άσκηση πολιτικής επιρροής εκ μέρους των οργάνων της ΕΕ και των κρατών μελών της.

3.8.1 Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ συνιστά να προστεθεί, πριν από το Άρθρο 19 (1), το ακόλουθο κείμενο:

«(1Α) Ο Οργανισμός θα χρηματοδοτείται επαρκώς από την Ένωση για την επιτέλεση του έργου του, στο πλαίσιο του ετήσιου δημοσιονομικού κύκλου. Ο Οργανισμός δύναται, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, να αιτηθεί τη χορήγηση πρόσθετων πόρων προκειμένου να φέρει εις πέρας ειδικές ή επιπρόσθετες δραστηριότητες, μη προβλεπόμενες στον ετήσιο προϋπολογισμό.»

Βρυξέλλες, 14 Φεβρουαρίου 2006

Η Πρόεδρος

Της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Anne-Marie SIGMUND